

VESTRE LANDSRET DOM afsagt den 10. februar 2022

Sag BS-27797/2021-VLR
(9. afdeling)

A ved værgen, B
(advokat Tobias Lundholm Stadarfeld Jensen, beskikket)

mod

Aarhus Kommune
(advokat Anne Mette Seest)

Retten i Horsens har den 23. juni 2021 afsagt dom i 1. instans (sag BS-4609/2021-HRS).

Landsdommerne Henrik Bjørnager Nielsen, Dorte Jensen og Helle Krogager Rasmussen har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande mv.

Appellanten, A ved værgen, B
, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Aarhus Kommune, skal anerkende, at A i perioden fra den 9. marts 2015 til den 9. oktober 2020 under ophold på Aarhus Kommunes bosted Kilebo har været frihedsberøvet, og at frihedsberøvelsen har været ulovlig.

Aarhus Kommune har påstået dommen stadfæstet.

Aarhus Kommune har præciserende i forhold til det indledende afsnit i byrettens dom anført, at hvis landsretten lægger til grund, at A

A under sit ophold på Kilebo har været frihedsberøvet, så er der tale om en ulovlig frihedsberøvelse.

Supplerende sagsfremstilling

Som også anført i byrettens dom fik A , der er født i 1995, den 9. marts 2015 ophold på bostedet Kilebo under Borgercenter Vest, Aarhus Kommune. Det er oplyst, at A fr- aflyttede bostedet omkring årsskiftet 2020-2021.

Bostedet Kilebo havde i 2020 36 pladser, fordelt på flere bygninger, kaldet huse. Husene er sammenbyggede. I den periode, hvor A

A s opholdt sig på Kilebo, var hans bolig i hus 5. Boligen bestod ifølge den tegning, der er indsat i byrettens dom, af et rum betegnet "Ent./Køk. Stue", et rum betegnet "Bad" og et rum betegnet "Sove". Disse tre rum er indrammet med gult på tegningen i byrettens dom. Boligen bestod derudover af et køkken, et opholdsrum og et vindfang. Disse tre rum blev delt med en anden beboer, som også selv havde tre rum svarende til de tre rum, som A

A disponerede over alene. Fra A

A s stue var en terrassedør, betegnet "5" på tegningen i byrettens dom. Det er oplyst, at denne dør var låst, og at han ikke havde nøgle til denne dør. Det er videre oplyst, at der ikke er en dør, men et vindue, der hvor der på tegningen i byrettens dom er skrevet "6".

Aarhus Kommune har oplyst, at adgangs- og udgangsvejene fra A A s bolig var gennem døren i det vindfang, som han delte med den anden beboer, og som på tegningen i byrettens dom er betegnet "3". Man kunne også via en dør fra fælleskøkkenet og til et fælleskøkken i en boenhed svarende til den, som A delte med en anden beboer, få adgang til vindfanget i denne boenhed. Døren i den anden boenheds vindfang er på tegningen i byrettens dom betegnet "1".

Aarhus Kommune har videre oplyst, at der gennem døren mellem de to fælleskøkkener via det fælles opholdsrum i den anden boenhed og gennem et gangareal og et møde- og vagtrum var adgang til gangen ved det vindfang, hvor døren på tegningen i byrettens dom er betegnet "7". For at komme fra det fælles opholdsrum i den anden boenhed og til gangarealet ved vindfanget med døren betegnet "7" skulle man passere tre døre. Disse døre er på tegningen i byrettens dom betegnet "18", "19" og "20".

Døren fra det opholdsrum, som A delte med den anden beboer, og ud i det fri er betegnet "4" på tegningen i byrettens dom. Det fremgår af et foto af døren, der efter det oplyste er optaget den 26. marts 2021, at denne dør var forsynet med en indvendig vrider. Det fremgår også af fotoet, at der et stykke over denne vrider er spor, der kan tyde på, at her har

været påsat en form for haspe/sikringsbeslag. Det fremgår, at der uden for døren er en terrasse, der er indhegnet, og at hegnet fremtræder som værende af ældre dato.

Der har i perioden frem til den 4. oktober 2020 været foretaget flere tilsyn på bostedet, hvorefter der den 9. oktober 2020 blev holdt et dialogmøde mellem medarbejdere ved Socialtilsyn Midt, ledelsesrepræsentanter fra Kilebo og socialchefen i Aarhus Kommune.

Socialtilsyn Midt har tidligere foretaget tilsyn på afdelinger under Borgercenter Vest. Der foreligger herom tilsynsrapporter af 15. december 2015, 5. juli 2016, 3. januar 2018, 3. december 2018 og 7. august 2019, (bilag 10-14). Parterne er enige om, at disse rapporter ikke indeholder relevante oplysninger angående adgangsforhold og aflåsning af døre på Kilebo.

Derudover er der om tilsyn den 8. juli, 13. og 27. august og 4. og 16. oktober 2020 udarbejdet "Tilsynsrapport, Driftsorienteret tilsyn (endelig rapport)", (bilag A). Heri er om adgangs- og udgangsforhold på Kilebo anført følgende:

"...

Særligt for Kilebo gør sig gældende, at tilbuddet er præget af en periode med mange ledesskift, hvilket har påvirket og fortsat påvirker driften i tilbuddet negativt. For nuværende er der indsat to midlertidige afdelingsledere. Det er socialtilsynets vurdering, at der ses tydelige mangler i kvaliteten omkring flere forhold, hvor mange af disse kan tilskrives de hyppige ledesskift og derfor mangel på nærledelse og ledelsesmæssig ensretning i forhold til metoder, faglighed og den pædagogiske tilgang. Socialtilsynet bemærker positivt, at der er medarbejdere der udtrykker, at de oplever at centerledelsen har været tilgængelige i overgangsperioden uden afdelingsledere, men vurderer samtidig at tilbuddet på mange områder er yderst udfordret.

Særligt i forhold til tilbuddets brug af aflåsning af døre, er det socialtilsynets vurdering, at det er ledelsens ansvar at sikre, at borgerne kan færdes frit og ikke fratages grundlovssikrede rettigheder. Socialtilsynet har af flere omgange i 2020, blandt andet via tilsynsbesøg, via telefonsamtaler og dialogmøde d. 09.10.2020 påpeget overfor ledelsen, at borgerne ikke må hindres mulighed for udgang, ligesom de skal have mulighed for uhindret adgang til deres ejendele og fornødenheder som mad og vand. Socialtilsynet bemærkede problemstillingen ved tilsynet i februar 2020, hvor det af tilsynsrapporten fremgik "(..) at socialtilsynet ved rundvisnin-

gen observerer, at der i en af enhederne er låste døre til fællesarealer." Yderligere gjorde socialtilsynet ledelsen på daværende tidspunkt opmærksom på, under rundvisning af de fysiske rammer, at ledelsen skulle sikre, at borgerne kunne færdes frit. Socialtilsynet har såvel ved uanmeldte tilsyn d. 08.07.2020, d. 13.08.2020 samt 4.10.2020 konstateret at dørene fortsat er låste, hvilket bevirker at borgere med de sværeste udfordringer ikke kan komme ud af tilbuddet med mindre en medarbejder er tilgængelig for oplåsning på borgerens anmodning, hvilket socialtilsynet vurderer kun sjældent vil være tilfældet. Ved det anmeldte tilsyn d. 27.08.2020 samt ved afklarende dialogmøde d. 09.10.2020, hvor sidstnævnte er med deltagelse af ledelsesrepræsentanter fra Kilebo samt socialchefen i Aarhus Kommune, er problematikken igen italesat overfor ledelsen. Dialogmødet d. 09.10.2020 var en opfølgning på et uanmeldt tilsyn 4. okt, hvor socialtilsynet observerer at hus 5 er helt aflåst. Til dialogmødet står ledelsen af BCV [Borgercenter Vest] uforstående overfor, at socialtilsynet ikke finder de døre som de mente altid er åbne på Kilebo. Socialtilsynet får fremvist en tegning som skal dokumentere, at der i hvert hus er to døre der aldrig er låste. Disse to døre skal være under kategorien "centrale hoveddøre". Dette kan socialtilsynet ikke genkende og det besluttedes derfor at socialtilsynet skal mødes med souschefen i BCV d. 16.10.2020 og gennemgå dørene på Kilebo. D. 16.10.2020 mødes socialtilsynet med souschef og midlertidig afdelingsleder af Kilebo for at gennemgå dørene. Socialtilsynet konstaterer, at Kilebo har fået sat låse på to døre i hvert af hus 5, 6, 7, således at alle borgere kan komme ud døgnet rundt. Dørene låses udefra fra 23.00 til 7.00. De døre som Kilebo nu bruger som udgangsdøre er "centrale hoveddøre". Socialtilsynet bemærker hertil, at de døre som ledelsen d. 09.10.2020 betragtede som "centrale hoveddøre" er terrassedøre, som på ingen måde kan bruges som centrale hoveddøre. Det undrer socialtilsynet, at ledelsen i BCV ikke havde mere viden om, hvilke døre som kan bruges til hvilke formål.

..."

Den 13. oktober 2020 sendte Aarhus Kommune en orientering til pårørende til beboere på Kilebo med overskriften "Orientering vedr. ulåste døre". I brevet er bl.a. anført:

"I fredags havde forvaltningen et møde med Socialtilsyn Midt. På baggrund af det møde blev det tydeliggjort over for os, at vi her i Kilebo er nødt til at sikre, at minimum én af hoveddørene i hus 5, 6

og 7 er ulåste. Det har ført til, at vi har truffet en ledelsesmæssig beslutning om, at dørene kun er låst udefra fra kl. 23-7 af hensyn til at sikre beboernes tryghed og sikkerhed. I hus 1-4 er der ingen ændringer i praksis.

Som en midlertidig løsning blev nattevagterne allerede fredag orienteret om, at dørene nu var ulåste udefra og at de skulle tage ophold, så de kunne holde øje med de ulåste døre. Dette er en midlertidig løsning indtil, at vi onsdag får udskiftet låsene, så man ikke kan komme ind udefra i nattetimerne.

...

Hus 5-7

I hus 5-7 er en eller flere af hoveddørene nu ulåst, således at beboerne kan forlade huset, hvis de ønsker det. I nattetimerne er der nattevagt tilstede i husene, som kan guide beboerne tilbage i seng.

Flere af jer har reageret på, at vi har skrevet direkte på dørene. Beskeden på døren har ikke haft til hensigt at signalere til udefrakommende, at døren var åben for uvedkommende. Dette er nu slettet.

Fra onsdag er dørene låst fra kl. 23-7 udefra, således at man ikke kan komme ind, men at man godt kan komme ud. Nattevagten vil guide beboeren tilbage til huset, hvis en beboer forlader huset i nattetimerne. Vi har i dag et ekstra personalemøde med nattevagterne, hvor vi vil tydeliggøre vigtigheden af denne opgave.

Siden i fredags har nattevagterne været ekstra opmærksomme på at være fysisk tilstede i husene, primært for at være tilgængelige for de beboere, der måtte have behov for hjælp og støtte i løbet af natten, men de har også haft et vågent øje, hvis nogen ønsker at komme ind udefra.

Hvis der ikke er nogen beboere eller medarbejdere i huset i dagtimerne, vil døren ind til beboernes lejligheder være aflåst."

I en mail af 13. januar 2021 til Aarhus Kommune anmodede advokat Tobias Lundholm Stadarfeld Jensen som advokat for

A

A's værges og mor, B, om indbringelse af sagen for retten i medfør af retsplejelovens § 469, stk. 1. Aarhus Kommune har herefter den 19. januar 2021 indbragt sagen for retten.

Det er oplyst, at sagen har været anmeldt til politiet, og at Østjyllands Politi den 12. februar 2021 i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, har besluttet at standse efterforskningen mod bostedet Kilebo for at have foretaget strafbar frihedsberøvelse af beboerne på bostedet.

Forklaringer

Under hovedforhandlingen i landsretten er det i forbindelse med gennemgangen af adgangs- og udgangsforholdene på Kilebo oplyst, at dørene i vindfangene (dør 1 og 3) i gengivelsen af nogle af de forklaringer, der er afgivet for byretten, er betegnet "røde døre", og at døren fra de fælles opholdsrum og ud i det fri (dør 4) er betegnet "blå dør". Det samme gælder døren fra det tilsvarende fællesrum i den anden boenhed (dør 2). De tre døre mellem gangarealerne og møde- og vagtrummet (dør 18-20) og døren til vindfanget ved gangarealet (dør 7) er betegnet "grøn linje" eller "grønne døre".

B og vidnet D har afgivet supplerende forklaring.
Endvidere har E afgivet vidneforklaring.

B har supplerende forklaret, at A var mandsopdækket af en fra personalet, som opholdt sig i det fælles køkken, og af en vagt, som var i opholdsrummet. Vagten var fra 2019 en medarbejder hos Securitas.

For en autist er det vigtigt, at døgnet er skemalagt. Der ville for A ikke være noget, som gav ham anledning til at spørge om at komme ud, hvis det ikke fremgik af skemaet, at han skulle det. I hendes hjem er dørene ikke låst.

A kan da gå ud for at "nulre pinde", uden at det fremgår af et skema. Når terrassedøren hos hende er åben, benytter han sig af muligheden for at gå ud og sætte sig på terrassen, uden at det fremgår af et skema. Han havde forud for opholdet på Kilebo været på Sødisebakke, hvor han også havde været låst inde.

Hun havde i begyndelsen af A's ophold på Kilebo fokus på at få ham kørt ind. Man har aldrig bare kunnet gå ind og ud eller gå rundt på Kilebo. Når hun var der mandag morgen efter, at A havde været hjemme på weekend, for at sætte hans ting på plads, var rengøringen der, og dørene mellem de to køkkener og dørene 18-20 var derfor åbne. Døren mellem de to køkkener er en stalddør, og den kunne være åbnet helt eller kun med den øverste halvdel. Dør 20 var aldrig åbnet. Hun har aldrig oplevet andet. Fra starten og til september 2015 sov hun eller A's far på Kilebo hver nat i forbindelse med indkøringen af A. Der var da altid låst, når hun kom om aftenen.

Hun var utilfreds både med de låste døre og med pædagogikken. Der blev efter hendes opfattelse anvendt for mange vagter. A har lært, at han skal trække sig, hvis han har brug for hjælp. Det var svært for ham at trække sig, når

der var en vagt i det opholdsrum, som han delte med en anden beboer, og der også var en pædagog i det køkken, som han også delte med den samme anden beboer, da han derfor kun havde mulighed for at trække sig ind i sin egen stue og sit eget soveværelse. A kravler ikke over hegn.

I A's soveværelse var der et vindue, som kunne anvendes til udluftning. Det blev ikke brugt som udgangsdør.

D har supplerende forklaret, at dør 12, som han har forklaret om i byretten, er døren fra gangarealet ved dør 7 og til hus 7.

Socialtilsyn Midt har eksisteret siden 2014. Problematikken på botilbud om aflåste døre og ejendele, der er låst inde, har fået et større fokus de senere år. Generelt gælder det, at hvis dørene tidligere har været låste, vil det være nødvendigt at ændre procedurerne ad flere omgange for at få borgerne til at forstå ændringerne. Tilsynet skulle efter en påtale af forhold informeres om disse etaper.

Man er med hensyn til at undgå aflåsning af døre blevet mere konsekvente, da der ikke må være tale om indespærring. Dette skete på Kilebo i forbindelse med dialogen i oktober 2020. Det blev sagt, at der skulle være en naturlig udgang, og man lagde ikke op til indfasningsperiode, da man tidligere havde gjort opmærksom på problemet.

Det var hans indtryk, at beboerne på Kilebo kunne bede nogen om at komme ud, hvis dørene var låst, og de derfor ikke kunne komme ud. Der var ikke en medarbejder ansat til hver beboer. Han har ikke kendskab til de enkelte beboere på Kilebo og deres behov for personale. Beboerne skal vide, hvilke døre, der skal være låst. Er dørene låst skal der være en medarbejder tilgængelig, så beboerne kan komme ud. Man så ofte personale. De var til stede, men kunne være i gang med noget med en anden beboer. Han ved ikke, hvor ofte det kunne ske, at en beboer ikke kunne komme ud, og han ved ikke, hvor ofte der er medarbejdere der er disponible. En vurdering heraf vil forudsætte, at man var til stede på institutionen i flere døgn. Det var hans indtryk, at beboerne på Kilebo har forskellige forudsætninger. Tilsynet talte med personalet om situationen. Hvis hver enkelt beboer havde en chip til låsen, kunne man undgå, at døren stod åben og derved forhindre, at der kom andre ind. En kode på døren kunne også være en mulighed, men det vil forudsætte, at beboerne kunne betjene denne. Tilsynet forholder sig til, at beboernes handicap kan gøre, at de ikke vil spørge om at komme ud. Hvis en beboer har vænnet sig til, at det ikke er muligt at komme ud af en dør, vil nogle beboere stoppe med at søge at komme ud. Det er derfor vigtigt, at man, når man åbner dørene, følger op på, at beboerne forstår dette. Det er tilsynets forventning, at personalet arbejder pædagogisk, når der sker ændringer, der er gode for beboerne.

Hans forklaring i byretten om den haspe, der var på dør 4, skal forstås som en generel forklaring. Han har intet kendskab til A og A's niveau. Som han husker det, var der et gardin og/eller møbler for en dør. Han kan ikke huske, om det var tilfældet med dør 4, men den lignede en dør, der ikke lige blev brugt.

Forespurgt om der ved tilsyn forud for de tilsyn, der er beskrevet i tilsynsrapporten bilag A (perioden juli-oktober 2020), har været tilsyn, hvor der har været fokus på låse, har han forklaret, at de tidligere tilsyn ligger før hans ansættelse, og at det vil fremgå af de tidligere rapporter, hvis det har været tilfældet. Han har ikke gennemlæst disse rapporter i forbindelse med vidneindkaldelsen.

E har forklaret, at hun er uddannet socialpædagog og har taget en neuropædagogisk overbygning. Hun er aktuelt ansat i retspsykiatrien. I en periode på ca. to måneder fra august/september og til oktober 2020 arbejdede hun på Kilebo. Hun var gennem et vikarbureau ansat med henblik på indsatsen på A.

Hendes indtryk af Kilebo var, at der grundlæggende manglende faglighed i hele huset. Hun har præciseret, at hermed mener hun bl.a., at der var manglende kendskab til pædagogik vedrørende autister, manglende viden om konflikt-håndtering og et vanskeligt samarbejdsklima. Det var fysisk et lukket hus. Som hun husker det, var der et enkelt sted, hvor hun kunne komme ind, som måske ikke var låst. Det var ved dør 7. Dørene betegnet 19 og 20 var konsekvent låst. Døren mellem fælleskøkkenerne i de to boenheder var udformet som en stald-dør. Den fungerede som branddør. Den kunne være låst. Dør 3 i vindfanget var låst. Fra begge sider af døren krævede det en chip at låse den op. Hun fik selv en chip efter en periode.

Når hun var på arbejde, var der også en vagt fra Securitas. Hun havde fået forklaret, at vagten var der for hendes sikkerhed.

A's hverdag var enormt struktureret. Det var et skelet, men der var overladt for meget til A's eget initiativ. Han gav ikke som sådan udtryk for et ønske om at komme ud i fri luft, med mindre han ville væk stedet. Det var en strategi, som han havde. Ellers spurgte han kun om at komme ud, hvis det var i forbindelse med en opgave, som han skulle løse, f.eks. når han skulle ud med skraldespanden. A's forsvarsmekanisme var at flygte – han ville væk. Han bad hende så om at åbne døren, og det gjorde hun. A er fysisk stor, og han stillede sig op fysisk, når han ville ud og ikke kunne komme det. Hun har talt med sin egen leder om de låste døre. De talte om, at det primært handlede om, at A ville stikke af, og at det var besværligt for personalet, hvis han stak af. I den forbindelse blev stalddøren mellem de to fælleskøkkener brugt som et forebyggende tiltag.

Retsgrundlag

Ved lov nr. 498 af 1. maj 2019 om ændring af lov om social service mv. § 1,, nr. 2, blev overskriften til kapitel 24 i lov om social service ændret fra "Magtanvendelse" til "Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne", ligesom der ved ændringslovens § 1, nr. 10 og 15, blev indsat bl.a. følgende bestemmelser i lov om social service:

"Fysisk guidning

§ 124 b. Personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning kan anvendes

- 1) af hensyn til personen selv for at sikre dennes tryghed og værdighed,
- 2) af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende, eller
- 3) i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. Fysisk guidning efter stk. 1 må ikke indebære fastholdelse.

Stk. 3. Fysisk guidning er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.",

"Fastholdelse m.v.

§ 124 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.

Stk. 2. En person, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller for at føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.",

"Tryghedsskabende velfærdsteknologi

§ 128 a. ...

§ 128 b. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.”

og

”Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

§ 128 c. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke omfatte aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer.

Stk. 3. Der skal altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.”

Der blev endvidere ved ændringslovens § 1, nr. 11, 12 og 13, foretaget ændringer i § 125, der indtil lovændringen havde følgende formulering:

”Alarmsystemer

§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. For personer, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. § 124 a, er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes, medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf, jf. stk. 1. Afgørelsen efter 2. pkt. kan gøres tidsbegrænset.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 4. Hvis foranstaltninger efter stk. 3 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 3, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 127 samtidig hermed finder anvendelse.”,

og som efter lovændringen fik følgende formulering:

”Særlige døråbnere

§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 2. Hvis foranstaltninger efter stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i §§ 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.”

Den indtil lovændringen gældende § 127, der blev ophævet ved lovændringen, jf. ændringslovens § 1, nr. 14, havde følgende formulering:

”§ 127. Under samme betingelser som i § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan

anvendes.”

Det fremgår af ændringslovens § 7, at ændringerne trådte i kraft den 1. januar 2020.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (LFF nr. 156 af 6. februar 2019) fremgår bl.a. følgende:

” 2.7. Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

2.7.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Ved anvendelse af særlige døråbnere er der ikke tale om aflåsning af døren, men alene om påsætning af en forsinkende faktor, som skal tjene til, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet. Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 3, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

Efter servicelovens § 137 j kan der træffes afgørelse om, at en person med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform efter servicelovens § 108 i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, kan låses inde i sin bolig om natten i op til 8 timer i perioden mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Der er ikke hjemmel til, at man kan låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på et botilbud i tilfælde, hvor beboeren ikke er anbragt i botilbuddet på baggrund af en strafferetlig afgørelse.

2.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ofte ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Det kan f.eks. være svært for en person med udvik-

lingshæmning at forudse, at de kan komme til skade, hvis de løber ud på en vej fyldt med biler. Ligeledes vil disse borgere ofte være ude af stand til at give et samtykke til aflåsning eller anden sikring af yderdøre eller vinduer til borgerens egen bolig i botilbuddet.

I begyndelsen af 2018 var der en række sager om pårørende til personer med udviklingshæmning, som så det som et stort problem, at der ikke er hjemmel i loven til at låse yderdøre på botilbud for at forhindre disse sårbare personer i at komme til skade.

Ministeriet vurderer på baggrund af ovenstående, at den gældende retstilstand, hvor låsning/sikring ikke er tilladt, kan føre til farlige situationer. Ministeriet finder derfor, at personalet på botilbud skal kunne låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til beboerens egen bolig i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom. En sådan hjemmel vil være med til at sikre beboerens omsorg, sikkerhed og tryghed.

Ministeriet finder det vigtigt, at dørlåsning m.v. ikke får karakter af frihedsberøvelse, og derfor bør der ikke gives hjemmel til at låse døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets indendørs fællesarealer.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv for fare. Ministeriet finder i øvrigt, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte andre for fare. Det kan f.eks. være en situation, hvor en person med udviklingshæmning har en tendens til, som følge af sin funktionsnedsættelse, at løbe ud på en trafikeret vej, hvorved andre trafikanter udsættes for fare.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets redskaber til at varetage omsorgspligten, ligesom

det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte beboer og kan kun indebære sikring af vinduer eller aflåsning af yderdøre til beboerens egen bolig, dvs. terrassedøre, altandøre, havelåger o. lign.

Afgørelsen vil ikke kunne indebære aflåsning af døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets indendørs fællesarealer. Låsning/sikring vil således alene kunne ske af døre og vinduer til udendørsarealer.

Af hensyn til beboerens frie færden og af hensyn til brandsikkerheden vil der altid skulle være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig. Dørlåsning m.v. vil dermed aldrig kunne have karakter af frihedsberøvelse.

Låsning/sikring vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og dørlåsning m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. § 124.

Aflåsning og sikring efter bestemmelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 128 c, jf. lovforslagets § 1, nr. 15.”

I de specielle bemærkninger til § 1, nr. 10, er bl.a. anført:

”...

Fastholdelse m.v. i kapitel 24

...

Da visse indgreb efter det foreslåede § 124 d, stk. 1, kan have karakter af frihedsberøvelse foreslås det med § 124 d, stk. 2, at personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter bestemmelsen, for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Det følger som nævnt af den gældende bestemmelse i servicelovens § 135, jf. servicelovens § 127, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelser, som handler om fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller føre den pågældende tilbage til boligen, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Det foreslås, at denne adgang til at begære domstolsprøvelse videreføres, således at indgreb, der foretages for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43.

..."

I de specielle bemærkninger til § 1, nr. 15, er bl.a. anført:

"...

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

Efter servicelovens § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Ved anvendelse af særlige døråbnere er der ikke tale om aflåsning af døren, men alene om påsætning af en forsinkende faktor, som skal tjene til, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet, plejehjemmet m.v. Indgreb ef-

ter servicelovens § 125, stk. 3, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

Efter servicelovens § 137 j kan der træffes afgørelse om, at en person med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform efter servicelovens § 108 i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, kan låses inde i sin bolig om natten i op til 8 timer i perioden mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Der er ikke hjemmel til, at man kan låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig i tilfælde, hvor beboeren ikke er anbragt i botilbuddet på baggrund af en strafferetlig afgørelse.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 c, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om i en afgrænset periode at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Der kan anvendes forskellige genstande til aflåsningen/sikringen, som f.eks. dørlåse og hasper.

Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte beboer og vil alene kunne træffes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i låsningen/sikringen. Det er endvidere en betingelse, at den pågældende borger bor i botilbud (f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale). Bestemmelsen kan således ikke anvendes i dagtilbud (f.eks. aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84) eller i borgerens eget hjem.

Når kommunalbestyrelsen modtager en anmodning om at træffe en afgørelse om dørlåsning m.v., skal kommunalbestyrelsen vurdere, om betingelserne for at træffe en sådan afgørelse er opfyldt. Kommunalbestyrelsen skal således vurdere, om den pågældende borger er omfattet af målgruppen i § 124 a, samt om der er risiko for, at be-

boeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Det er hensigten, at det vil fremgå af magtanvendelsesbekendtgørelsen, som træder i kraft samtidig med dette lovforslag, at kommunalbestyrelsens afgørelse træffes for en periode på 12 måneder, hvorefter personalelederen kan anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en ny afgørelse.

Bestemmelsen vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og dørlåsning m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. servicelovens § 124.

Aflåsning og sikring efter bestemmelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Afgørelser efter bestemmelsen vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 2 og 3.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 c, stk. 2, at afgørelser efter stk. 1 ikke kan omfatte aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer. Afgørelsen kan dermed kun indebære sikring af vinduer eller aflåsning af yderdøre til beboerens egen bolig, dvs. terrassedøre, altandøre, havelåger o. lign. Afgørelsen vil ikke kunne indebære aflåsning af døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets fællesarealer. Beboerens egen bolig er borgerens selvstændige bolig, som anvendes til boligformål. Det vil f.eks. efter almenboliglovens § 110 omfatte eget toilet, bad og evt. køkken. Fællesarealerne er de arealer, som anvendes til fælles aktiviteter for beboerne.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 c, stk. 3, at der altid skal være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig. Baggrunden herfor er hensynet til beboerens frie færden og hensynet til brandsikkerheden. Dørlåsning m.v. vil dermed aldrig kunne have karakter af frihedsberøvelse.

Baggrunden for forslaget er en række sager, der har vist, at den gældende retstilstand, hvor låsning/sikring ikke er tilladt, kan føre til farlige situationer, idet mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ofte er ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Således kan det f.eks. være svært for en person med udviklingshæmning at forudse, at de kan komme til skade, hvis de løber ud på en vej fyldt med biler. Ligeledes vil disse borgere ofte være ude af stand til at give et samtykke til aflåsning el-

ler anden sikring af yderdøre eller vinduer til personens egen bolig i botilbuddet. Det vurderes i øvrigt, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte andre for fare. Det kan f.eks. være en situation, hvor en person med udviklingshæmning har en tendens til, som følge af sin funktionsnedsættelse, at løbe ud på en trafikeret vej, hvorved andre trafikanter udsættes for fare.

..."

Procedurer

A ved værgen B har gjort gældende, at der er tale om frihedsberøvelse omfattet af grundlovens § 71. Til støtte herfor er navnlig anført, at det kan lægges til grund, at dørene – både terrassedøren (dør 4), dørene til vindfangene ind til boenhederne (dør 3 og 1) og institutionens hoveddør (dør 7) har været låste. Det fremgår nu af servicelovens § 128 c, stk. 3, at der altid skal være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig. Boligen omfattede også det fællesareal, som A

A delte med en anden beboer. Både døren hertil og institutionens hoveddør var således låste. Det er også i strid med § 128 c i serviceloven. Det er uden betydning, at A havde mulighed for at komme ud, hvis han bad om det, og det er også uden betydning, at der dagligt var planlagt gåture. Det væsentlige er, at A ikke uhindret har kunnet forlade institutionen. Det fremgår nu af servicelovens § 124 d, hvornår der er hjemmel til at tilbageholde eller fastholde en beboer, og at et sådant indgreb kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Der burde derfor være truffet en formel afgørelse og være givet klagevejledning, når yderdørene var låste. Der har, indtil bestemmelsen i servicelovens § 128 c blev indført og trådte i kraft, ikke været hjemmel til at aflåse nogen døre i institutionen. Kerneområdet for frihedsberøvelse er fysisk indespærring, og der kan her være tale om både indespærring i mindre rum eller i en del af en institution, jf. også Ombudsmandens udtalelse i sag nr. 19/01438.

Der må ved vurderingen tages hensyn til A s udviklingsniveau, og hans bevisbyrde må derfor løftes ved andre beviser end en forklaring fra ham.

Det er ubestridt, at døren fra A s egen stue (dør 5) har været låst, og at han ikke har haft en nøgle til denne dør. Ved tilsynsbesøgene i 2020 har tilsynet konstateret, at døren til vindfanget i boenheden (dør 3) og døren til vindfanget i naboboenheden (dør 1) har været låste, ligesom i hvert fald mindst en af dørene (dør 18-20) mellem de to boenheder i hus 5 og dør 7 (institutionens hoveddør) har været låste. Der har i den periode, som er omfattet af påstanden, været en form for haspe på døren fra boenhedens fælles

opholdsrum (dør 4) og på døren i det tilsvarende opholdsrum i naboboenheden (dør 2). Det må også tillægges betydning, at tilsynet betegner dør 3 som hoveddøren, og at kommunen betegner denne dør som den egentlige hoveddør. Der må lægges vægt på B s forklaring, som dækker hele den periode, der er omfattet af påstanden, og på forklaringen fra E , der har været ansat i ca. to måneder i den sidste del af den periode, der er omfattet af påstanden. Det må også tillægges vægt, at der ikke fra andet personale er afgivet vidneforklaringer, der er i modstrid med E s. Det krævede en brik at låse dør 3 op, og A havde ikke en brik. Det må lægges til grund, at der har været en vagt til stede mellem kl. 7 og 23, men A har ikke kunnet forlade institutionen uden hjælp til at få døren åbnet, og de ydre rammer har derfor svaret til, at en person er låst inde i et fængsel, selv om der har været tale om en frivillig anbringelse. A s handicap må også tillægges betydning, da det har begrænset han eget initiativ. Der var ikke givet samtykke til frihedsberøvelsen. Frihedsberøvelsen har været iværksat "24-7", og den kan ikke begrundes i anstaltsforhold.

Subsidiært er det anført, at det som minimum må anses for bevist, at der i den del af 2020, der er omfattet af påstanden, har været tale om frihedsberøvelse.

Til støtte for, at sagen ikke skal afvises som følge af, at anmodningen om indbringelse for retten er fremsat for sent, er navnlig anført, at der foreligger særlig grund til at fravige fristen i retsplejelovens § 469, stk. 4, 1. pkt., på 4 uger, da der ikke har været truffet en afgørelse om frihedsberøvelse, som er meddelt, og der som følge heraf heller ikke er givet klagevejledning. Begæringen om indbringelse for retten er fremsat inden for den absolutte frist på 6 måneder i retsplejelovens § 469, stk. 4, 2. pkt. Frihedsberøvelsen må anses for ophævet i forbindelse med de tiltag, der blev iværksat fra den 9. oktober 2020.

Aarhus Kommune har til støtte for, at der ikke foreligger frihedsberøvelse, navnlig anført, at der ikke har været tale om hverken fysiske eller psykiske indgreb i den personlige frihed, der kan karakteriseres som frihedsberøvelse. A A er ikke blevet forhindret i at færdes frit inden for botilbudets rammer. Han har haft ophold på et døgn dækket botilbud for voksne med betydelige og varige behov for pleje, støtte og omsorg. Det kan efter hans mors forklaring og kommunens beskrivelse af ham lægges til grund, at A s støttebehov var massivt. Efter hans mors og C s forklaring kan det lægges til grund, at han fra kl. 7 til kl. 23 havde en pædagog og en støtteperson tilknyttet, og at der var en vagt om natten. Efter kommunens opfattelse har der ikke været noget tidspunkt, hvor alle yderdøre til hus 5 har været låste. Enten var mindst en af dørene 1 eller 3 ulåste, eller også var dørene 18-20 samt hoveddøren til institutionen (dør 7) ulåste. Ved tilsynets besøg primo oktober 2020 kaldte tilsynet dør 3 og dør 1 for ho-

veddøre og forlangte, at de skulle være åbne. Det medførte en praksisændring, så det altid var muligt at kunne komme ud ad disse døre, men således at dørene om natten var låste for adgang udefra. Tidligere havde dør 1 og dør 3 også ofte, men ikke altid, været åbne, og var de ikke det, så havde dør 18-20 og dør 7 alle været åbne. Det var den altovervejende hovedregel. Det fremgår også af C

C's forklaring. Hertil kommer, at der både før og efter den 9. oktober 2020 har været mulighed for at komme ud gennem døren fra boenhedernes opholdsrum (dør 4), som var forsynet med en form for haspe. Der er i det påbud, der er givet, ikke anført noget, der kan knyttes til A

A's situation, og han var efter D's forklaring ikke hjemme, da der blev foretaget tilsyn. B har forklaret, at det var muligt for hendes søn at komme ud ad dør 4 med en form for haspe, men at det ville tage tid. Det er uden betydning, at denne dør var ud til haven. Det relevante er, at det var en udgangsmulighed. Det har også betydning ved vurderingen af, om der var tale om frihedsberøvelse, at der altid var en medarbejder eller en vagt ved A, og at han derfor kunne blive hjulpet ud, hvis han ville. Sammenfattende er der ikke bevis for, at A

A har været forhindret i at komme ud eller bevæge sig frit inden for botilbudets rammer på noget tidspunkt indtil den 9. oktober 2020. Det må efter C's forklaring lægges til grund, at dørene til vindfangene (dør 1 og 3) var låste, når personalet var med beboerne i dagtilbud, og når der var lav bemanning. Der skulle også tages hensyn til at beskytte A

A, bl.a. fordi han ikke var trafiksikker. Hensynet til omsorg må tillægges betydelig vægt.

Om den periodemæssige udtrækning er anført, at det under ingen omstændigheder er bevist, at der forud for 2020 har været en problematik om dørlåsning. Der står intet i tilsynsrapporterne. Kommunens bilag viser, at det først er i 2020, at kommunen ser misforståelsen med hvilke døre, der kan betegnes som hoveddøre, og straks dette bliver klart, bliver låsene ændret. Kilebo ville derfor have rettet ind tidligere, hvis man havde været klar over, at det var et kritikpunkt. D var nytiltrådt i 2020 og har ikke forklaret noget om praksis før 2020. E's forklaring vedrører kun 2 måneder fra august 2020. Ved vurderingen af B's forklaring må der tages hensyn til, at hun er at sidestille med en part. Det kan ikke tillægges betydning, at der ikke er afgivet forklaring af hele personalegruppen. C's forklaring dækker hele perioden.

Subsidiært er det gjort gældende, at sagen – såfremt der har været tal om frihedsberøvelse – skal afvises, da anmodningen om indbringelse for retten er fremsat for sent. Der er gået mere end 3 måneder fra den 9. oktober 2020, og indtil anmodningen om indbringelse blev fremsat. Det er ikke godtgjort, at der er særlig grund til, at fristen på 4 uger ikke er overholdt. Der har ikke været anledning til at give klagevejledning, når der ikke har været truffet en afgørelse.

Landsrettens begrundelse og resultat

A har haft ophold i hus 5 på bostedet Kilebo. Landsretten lægger efter C's forklaring for byretten til grund, at det ved hans indflytning i marts 2015 blev vurderet, at der specifikt i forhold til ham fra kl. 7-23 var behov for en pædagog og en støtteperson i form af en vagt for at varetage pædagogens sikkerhed, og at der var en nattevagt fra kl. 23-7. Landsretten lægger endvidere efter C's forklaring til grund, at A ikke var trafiksikker, og at der var fastlagt en procedure herfor.

Efter de forklaringer, der er afgivet, og de øvrige oplysninger, som foreligger, lægger landsretten til grund, at der i hvert fald fra udgangen af 2019 og indtil den 9. oktober 2020 ikke er sket ændringer i procedurerne for aflåsning af døre. Landsretten lægger endvidere til grund, at døren i vindfanget ved A's bolig (dør 3) var den nærmeste dør ud fra bostedet i forhold til A's bolig, og at der også var en dør ud fra bostedet i vindfanget til naboboenheden (dør 1). Det lægges yderligere til grund, at der derudover ud fra bostedet var døren ved hovedindgangen til bostedet (dør 7), og at man for at nå frem til denne dør fra A's bolig skulle passere dørene 18-20. Landsretten lægger endelig til grund, at det krævede en brik for at låse disse døre op, og at A ikke havde en brik.

Om døren fra opholdsrummet i A's boenhed (dør 4) lægger landsretten efter de forklaringer, der er afgivet, til grund, at døren var forsynet med en form for haspe/sikringsbeslag, som i sig selv for ham vanskeliggjorde udgang. D har vedrørende sine tilsynsbesøg i 2020 bl.a. forklaret, at dør 4 ikke kunne åbnes, at det ikke var en dør, som beboerne kunne gå ud ad, og at det ikke lignede en dør, der var i brug. Forklaringerne fra C og E om låsning af døre af omsorgshensyn eller af hensyn til, at det skulle være muligt for personalet at reagere, hvis en borger ville ud, underbygger, at dør 4 ikke reelt fungerede som en udgangsdør.

Efter ikrafttræden den 1. januar 2020 af bestemmelsen i servicelovens § 128 c om låsning og sikring af yderdøre og vinduer til en beboers egen bolig er der ikke over for A truffet afgørelse efter denne bestemmelse.

Efter en samlet vurdering af de forklaringer, der er afgivet, og sagens øvrige oplysninger, herunder bl.a. fra tilsynet, lægger landsretten herefter til grund, at dør 1 og dør 3 ofte begge har været låste, og at udgangen dør 7 gennem dør 18-20 også ofte var aflåst, og at der ikke var retningslinjer, der sikrede, at mindst en af udgangene ikke var aflåst. Det lægges videre efter bevisførelsen til grund, at det var jævnlige, at alle tre udgange var aflåste på samme tid. A

A har på disse tidspunkter således ikke haft mulighed for at forlade bostedet.

Som anført var der ansat personale specielt til at tage sig af A . Selv om det derfor må antages, at der det meste af tiden har været personale, som har opholdt sig i nærheden af ham, og som han har kunnet henvende sig til, har han således ikke uden assistance kunnet forlade bostedet.

Under disse omstændigheder finder landsretten, at A i de perioder, hvor udgangene gennem dør 1 og dør 3 samt udgangen dør 7 gennem dør 18-20 har været aflåste på samme tidspunkt, må anses for at have været frihedsberøvet. Det gælder både, når der har været personale til stede i nærheden, og når det ikke har været tilfældet.

Det er ikke muligt mere præcist at fastslå, hvor ofte og i hvor lange sammenhængende perioder dette har været tilfældet, men efter det anførte lægger landsretten til grund, at det har været jævnlige i de perioder, hvor A - A i 2020 har været til stede på bostedet.

Aarhus Kommune har erklæret sig enig i, at hvis der har foreligget en frihedsberøvelse, så har frihedsberøvelsen været ulovlig.

Landsretten lægger til grund, at forholdene er ophørt, da bostedet den 9. oktober 2020 indførte en ny praksis. Begæringen om indbringelse for retten, der er fremsat den 13. januar 2021, er derfor fremsat efter udløbet af fristen på 4 uger i retsplejelovens § 469, stk. 4, 1. pkt., men inden for fristen på 6 måneder i § 469, stk. 4, 2. pkt. Det følger af det, der er anført foran, at der ikke er truffet en formel afgørelse om frihedsberøvelse over for A . Under disse omstændigheder finder landsretten, at der foreligger særlig grund til at afvige fra fristen på 4 uger, jf. retsplejelovens § 469, stk. 4, 2. pkt. Aarhus Kommunes subsidiaire påstand om afvisning tages derfor ikke til følge.

Landsretten tager herefter påstanden fra A ved værgen, B , delvist til følge, således at Aarhus Kommune skal anerkende, at A under ophold på Aarhus Kommunes bosted Kilebo jævnlige i perioder i 2020 indtil den 9. oktober har været frihedsberøvet, og at frihedsberøvelsen har været ulovlig.

THI KENDES FOR RET:

Aarhus Kommune skal anerkende, at A under ophold på Aarhus Kommunes bosted Kilebo jævnlige i perioder i 2020 indtil

den 9. oktober har været frihedsberøvet, og at frihedsberøvelsen har været ulovlig.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsretten til den anden part eller til statskassen.